

VIII. Puhtaanapito.

Puhtaanapitolaitoksen kertomus v:lta 1933 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitolautakunta. V. 1933 tapahtui kaupungin puhtaanapitolaitoksen hallinnossa muodollinen muutos sikäli, että hallitus sai nimekseen Helsingin kaupungin puhtaanapitolautakunta. Aikaisempi nimitys, Helsingin kaupungin puhtaanapitohallitus, jonka nimisenä hallitus oli ollut perustamisvuodesta 1920 saakka, hylättiin.

Lokakuun 26 p:nä 1932 kaupunginvaltuusto vahvisti Helsingin kaupungin puhtaanapitolautakunnan uuden johtosäännön voimaanastuvaksi tammikuun 1 p:stä 1933 lukien. Kaupungin puhtaanapitotoimintaa johtaa, ellei ole toisin määrätty, Helsingin kaupungin puhtaanapitolautakunta. Terveystieteiden lautakunnan toimivallasta puhtaanapitoa koskevissa asioissa on säädetty terveydenhoitosäännössä ja Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestyksessä.

Lautakunnan tehtävänä on valvoa, että kaupungin katujen, yleisten paikkojen ja rantalaiturien puhtaanapito suoritetaan ja roskat käytetään kaupungille taloudellisesti mahdollisimman edullisesti, tehdä asianomaisten kiinteistöjen omistajain kanssa sopimuksia heidän puhtaanapitovelvollisuutensa siirtämisestä kaupungin suoritettavaksi, tarkastaa puhtaanapitolaitosta varten suunniteltujen uudisrakennusten ja -laitteiden piirustukset ja kustannusarviot sekä lähettää ne oman lausunnon ohella kaupunginhallitukselle, antaa määräyksiä urakkatarjouksien sekä tarveaineiden, työkalujen y. m. hankintatarjouksien pyytämistavasta, tutkia ja hyväksyä nämä tarjoukset sekä kaupunginvaltuuston hyväksymien perusteiden mukaan ratkaista kysymykset puhtaanapitolaitoksen työntekijäin palkkauksesta, työajan pituudesta, työehdoista sekä sairas- ja hautausavuuista.

Lautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja kuusi jäsentä, jotka kaupunginvaltuusto valitsee kalenterivuodeksi kerrallaan. Varapuheenjohtajan lautakunta valitsee keskuudestaan.

Kertomusvuonna puhtaanapitolautakuntaan kuuluivat seuraavat henkilöt: Puheenjohtajana filosofianmaisteri G. Estlander, varapuheenjohtajana vakaustoimiston johtaja K. Huhtala sekä jäseninä toimittaja A. Aalto, seppä K. Kaukonen, tekniikko A. G. Nyman, ylijohtaja Y. Sadeniemi sekä lääketieteenlisensiaatti U. Tötterman. Kaupunginhallituksen edustajana oli teknillinen johtaja, insinööri E. Moring, jonka toiminta-alaan puhtaanapitolaitos kuului. Sihteerinä toimi vanhempi oikeusneuvosmies, varatuomari K. Furuhjelm, esittelijänä puhtaanapitolaitoksen johtaja, insinööri E. Rosenbröijer.

Puhtaanapitolautakunta kokoontui vuoden kuluessa 16 kertaa. Pöytäkirjain pykäläluku oli 228, diaariin vietyjen asiain luku 329 ja lähetettyjen kirjelmäin luku 69.

Käsitellyistä kysymyksistä mainittakoon seuraavat:

Puhtaanapitolaitoksen alue- y. m. kysymyksiä varten asetetun komitean mietintö oli useammassa kokouksessa lautakunnan käsiteltävänä. Mainittu komitea oli työskennellyt v:sta 1924 alkaen ja ollut täten tilaisuudessa tarkasti seuraamaan puhtaanapitolaitoksen eri kehitysvaiheita. Laajassa ja hyvin perustellussa mietinnössään komitea esitti:

1) että uusi kaatopaikka-alue osoitettaisiin metsäalueelta Mellunkylän tien länsipuolelta ja että ryhdyttäisiin ensi tilassa tämän käyttösuunnitelman vaatimiin toimenpiteisiin, jotta Malmin kaatopaikan käyttämisestä voitaisiin luopua ja lakkauttaa vastaisuudessa puhtaanapitolaitoksen toimesta rautateitse tapahtuva jätteiden kuljetus;

2) että puhtaanapitolaitoksen uutta keskusasmaa varten osoitettaisiin alue Vantaanjoen suun itäiseltä niemeltä;

3) että molempien edellä mainittujen ratkaisujen aiheuttamat alueiden merkitsemiset sekä rakennussuunnitelmien ja niiden kustannusarvioiden laatimiset jätettäisiin asianomaisten lautakuntien tehtäväksi;

4) että kaupungin länsiosien vastaisia tarpeita silmälläpitäen varattaisiin Pikku-Huopalahden tienoilta asemakaavassa sopiva alue puhtaanapitotoimintaa ja jätteiden polttouunia varten, huomioonottaen kuitenkin, että paikan läheisyydessä olisi täytettäväksi sopivaa maata;

5) että Mäkelän tehdaskortteli n:o 691 varattaisiin jätteiden kuormausasemaa varten;

6) että Taivallahdessa sijaitseva jätteiden kuormauslaituri poistettaisiin käytännöstä ja että rakennustoimisto yksissä neuvoin satamaviranomaisen kanssa saisi tehtäväkseen laatia ehdotuksen uuden laiturin rakentamisesta sanottuun tarkoitukseen Rajasaaren länsirannalle;

7) että jätteiden hävittämisen ajanmukaistamiseksi järjestettäisiin polttouuni puhtaanapitolaitoksen uuden keskusaseman yhteyteen; sekä

8) että jätteiden hyväksikäyttöä täytemaana sovellettaisiin sopiviin paikkoihin siinä laajuudessa kuin sitä haitatta voitaisiin tehdä.

Komitea käsittelee erillisenä asiana Suomen sähkösaakeyhtiö Gottfr. Strömbergin, Osuustukkukauppa r. l:n ja Osuusliike Elannon kaupunginhallitukselle jättämiä kirjelmiä, joissa huomautettiin niistä haitoista, jotka Sörnäisten rantatien varrella sijaitseva puhtaanapitolaitoksen kuormausasema aiheutti, ja pyydettiin, että kaupunki ryhtyisi toimenpiteisiin sanottuun kuormausaseman siirtämiseksi sopivampaan paikkaan. Valitusten johdosta komitea ehdotti, että kaikki jätteiden käsittely Sörnäisten rantatien varrella kiellettäisiin ja että aluksiin tapahtuva kuormaus siirrettäisiin Sörnäisten niemellä sijaitsevalle n. s. painolastilaiturille.

Puhtaanapitolautakunta päätti kaupunginhallitukselle ilmoittaa voitavansa periaatteessa hyväksyä komitean mietinnön ohjelmana puhtaanapitolaitoksen aluekysymysten vastaiselle järjestelylle, kuitenkin muutoksin, että varattaisiin kohdassa 5 jätteiden kuormausasemaksi ehdotetun Mäkelän tehdaskorttelin n:o 691 tilalle Kyläsaaren lähellä oleva ranta-alue n:o 662, perustellen muutosehdotustaan sillä, että koska siinäkin tapauksessa, että lopetettaisiinkin jätteiden kuljetus rautateitse Malmin kaatopaikalle, oli kuitenkin välttämätöntä, että kaupungissa oli olemassa kuormausasema, josta rautateitse voitiin kuljettaa jätteitä maaseudulle joko puhtaanapitolaitoksen tai täällä toimivien yksityisten puhtaanapitourakoitsijoiden välityksellä. Komitean ehdottama Mäkelän tehdaskortteli n:o 691 ei todennäköisesti tullut kuitenkaan olemaan tähän tarkoitukseen

sopiva, syystä, että valtionrautateiden uusi tavarapiha-alue oli ehdotettu rakennettavaksi ulottumaan mainittuun tehdaskortteliin asti. Sen tähden puhtaanapitolautakunta ehdotti edellä mainitun tehdaskorttelin sijasta Kyläsaaren lähellä olevaa ranta-aluetta n:o 662, jonka kunnostamiseksi tarvittavat varat oli huomioitu kertomusvuoden menosäännössä. Kun komitean mietintö joutui kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, hyväksyi valtuusto kaupunginhallituksen esityksen puhtaanapitotoiminnan vastaisesta järjestelystä, käsittäen esitys pääpiirteissään komitean mietinnön puhtaanapitolautakunnan edellä mainitsemine muutosehdotuksineen ¹⁾).

Käsitellessään Uudenmaan läänin maaherran kertomusvuonna tekemää päätöstä, jossa maaherra katsoi oikeaksi evätä Helsingin maalaiskunnan terveydenhoitolautakunnan anomuksen ²⁾ Malmin kaatopaikan siirtämisestä toiselle paikkakunnalle ja velvoitti Helsingin kaupungin ennen heinäkuun 1 p:ää 1934 aidoittamaan kaatopaikan vähintään 2 m korkealla, tiiviillä betonialustalle rakennetulla aitauksella, varustamaan kerrostuma-alueen betonipohjalla tarpeellisine likakaivoineen sekä sinä vuoden aikana, jolloin terveydenhoitolautakunta katsoi tarpeelliseksi käsitellä kaatopaikalle kerättyä jätemäärää kalkilla tai terveydenhoitolautakunnan hyväksymillä kemikalioilla, puhtaanapitolautakunta päätti ehdottaa kaupunginhallitukselle, että hallitus valittaisi korkeimpaan hallinto-oikeuteen maaherran päätöksestä; muutoksen aikaansaamiseksi lautakunta päätti esittää, että yksinkertaisemminkin tehty aitaus kuin maaherran määräämä, olisi tarkoituksenmukainen. Tarpeetonta olisi myös rakentaa aitausta koko alueen ympäri, ainakin niiltä kohdista, missä alue rajoittui metsään, voitaisiin se jättää tekemättä. Lautakunta oli vielä sitä mieltä, että matalampikin aita kuin 2 m korkea tulisi olemaan yhtä hyödyllinen; myöskään ei aitauksen rakentaminen betonialustalle ollut tarpeellinen, sillä yksinkertaisempikin alusta riittäisi täydellisesti. Mitä tuli kaatopaikan kerrostuma-alueen varustamiseen betonipohjalla, lautakunta huomautti, että betonipohjaa voitaisiin tuskin tehdä ehdottoman kestäväksi ja tiiviiksi ja että tällaisen pohjan rakentamisesta koituisi kaupungille suhteettoman suuria kustannuksia. Lautakunnan mielestä voitaisiin sen sijaan teettää tarpeeksi syviä likakaivoja, joiden avulla likavesi saataisiin poistetuksi alueelta. Kaatopaikalle kerättyä jätemäärää puhtaanapitolaitos oli jo pitemmän aikaa käsitellyt terveydenhoitolautakunnan haluamin keinoin kalkilla y. m. kemikalioilla ja desinfiomisaineilla.

Puhtaanapito osakeyhtiö ja eräät jätteitä kuljettavien alusten omistajat anoivat uuden sillan rakentamista Rajasaaren jätteiden laivausta varten. Lausunnossaan kaupunginhallitukselle lautakunta puolestaan esitti, että Sörnäisten painolastilaturille talven aikaan entisten kuormauspaikkojen lisäksi rakennettaisiin vielä kolme uutta kuormauspaikkaa, mutta laivauslaiturin rakentaminen Rajasaaren siirrettäisiin tuonnemaksi.

Käsitellessään filosofiantohtori J. Jänneksen kaupunginhallitukselle osoitettua kirjelmää, jossa kaupunginhallitusta pyydettiin tiedustelemaan puhtaanapitoviranomaisilta työtilaisuuksien tarjoutumismahdollisuuksia ammattitaidottomille työntekijöille puhtaanapitolaitoksen töihin vähentämällä sen koneiden käyttöä, jotta jossain määrin voitaisiin alentaa kaupungin köyhäinhuoitomenoja, lautakunta ilmoitti, ettei puhtaanapitolaitoksen kannalta ollut taloudellista puhtaanapitokoneiden ja -ajoneuvojen

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 9. — ²⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 36.

suorittaman työn korvaaminen ihmisvoimin, mikä toimenpide tuottaisi kaupungille verrattain suuria kustannuksia.

Sen johdosta, että kaupunginhallituksen taholta kehoitettiin puhtaanapitolaitosta laatimaan ehdotus päivystyksen järjestämiseksi laitoksessa talvisaikaan, suunnitteli laitos kaupunginhallitukselle lähettämässään ehdotuksessa päivystyksen järjestelyn, ja puhtaanapitolautakunta ilmoitti kaupunginhallitukselle hyväksyneensä sen.

Aikaisemmin vahvistettua katujen ja teiden puhtaanapidon talviohjelmää käsiteltäessä lautakunta teki kaupunginhallitukselle erinäisiä muutosehdotuksia, silmälläpitäen kuitenkin liikenteen vaatimuksia. Nämä ehdotukset esitetään katujen puhtaanapidon talvitöiden selonteon yhteydessä.

Lumenkaatopaikkojen järjestämisen yhteydessä käsiteltiin Helsingfors simsällskap nimisen yhdistyksen anomus, että Merisatamaan, Ursinin uimalaitoksen itäpuolelle, ei enää sallittaisi kaataa lunta. Lautakunta epäsi anomuksen, koska sen mielestä ei voinut koitua mainittavampaa haittaa lumen sinne tuonnista.

Käsitellessään ehdotusta lumensulatuskaivojen rakentamisesta keskuslämpölaitteiden yhteyteen, puhtaanapitolautakunta esitti, että kaupunginhallitus päättäisi olla ryhtymättä enempiin toimenpiteisiin asiassa, perustellen esitystään yrityksen kalleudella ja lumensulatuskaivojen puutteellisuuksilla.

Kertomusvuoden talousarviossa hevosten ylläpitoon merkitty määräraha 40,927 markkaa osoittautui riittämättömäksi, minkä vuoksi lautakunta pyysi 13,578 markan suuruista lisämäärärahaa mainittuun tarkoitukseen.

Helsingin työttömien teknikkojen kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen johdosta toimenpiteisiin ryhtymisestä heidän asemansa parantamiseksi, lautakunta ilmoitti, ettei puhtaanapitolaitoksen töitä voitu järjestää heidän ehdottamallaan tavalla, nimittäin siten, että annettaisiin laitoksen palveluksessa olevien teknikkojen jakaa työnsä työttömien teknikkojen kanssa esim. neljännesvuosittain. Toimenpide tuottaisi suuria vaikeuksia laitokselle, olisi epäedullinen niin työnjohtajille kuin työntekijöillekin ja pahentaisi molemmin puolin olosuhteita.

Vuoden varrella käsiteltiin myös kysymys yleisistä suuntaviivoista kaupungin varasto-olojen vastaiseksi kehittämiseksi ja sen yhteydessä toimenpiteistä varastojen hankinnassa ja hoidossa.

Viranhaltijain huoltovelvollisuuskysymys oli myös lautakunnan käsiteltävänä. Kaupunginvaltuusto oli nimittäin päättänyt, että viranhaltijain peruspalkkojen määrästä oli v. 1933 vähennettävä huoltovelvollisilta 5 % ja viranhaltijoilta ilman huoltovelvollisuutta 10 %.

V:ksi 1933 vahvistettiin eri työntekijäryhmien tuntipalkkojen suhteen noudatettavaksi samaa palkkasääntöä kuin v. 1932, kuitenkin eroituksin, että kaupungin hevosilla työtä tekevien miesten, tilapäisesti talvisaikaan työskentelevien naineitten työntekijäin ja hevostalleissa palvelevien miesten palkka kohosi 50 penniä tunnilta ¹⁾.

Vielä käsiteltiin viranhaltijain kesäloma-ajat, kahden viranhaltijan sairasloma-anomukset, 112 työntekijän sairas- ja 2 hautausapuanomusta, 12 vuoden varrella sattunutta tapaturmaa sekä 22 työntekijän eläkeanomusta.

Vuoden varrella teetetyistä töistä tehdään selkoa puhtaanapitolaitoksen eri osastojen toimintaa koskevan selostuksen yhteydessä.

¹⁾ Vrt. v:n 1932 kert. s. 27*.

	Kesätöissä.	Talvitöissä.
Puhtaanapitotyöntekijöitä, miehiä.....	93	215
» naisia	10	13
Tuntipalkkaisia autonkuljettajia.....	15	12
Urakalla työskenteleviä autonkuljettajia	—	7
Ajomiehiä	1	1
Tuntipalkkaisia yksityisiä ajureita omine hevosineen	1	1
Urakalla työskenteleviä yksityisiä ajureita omine hevosineen	—	35
Yhteensä	120	284

Kesäkuukausina osasto käytti 2 hevosta ja talvikautena 37 hevosta, näistä oli 1 hevonen laitoksen oma.

Koneellisia laitteita käytettiin:

	Kesätöissä.	Talvitöissä.
Kasteluvaunuja	1	—
Kasteluautoja	10	—
Lumiauroja, hevosen vetämiä	—	44
» moottori-	—	7
Tiehöyliä	—	6
Kuljetusvälineitä, laitoksen omia	2	2
» urakoitsijoiden	—	26
Kuorma-autoja, laitoksen omia	3	6
» urakoitsijoiden	—	7
Purgatorrattaita.....	87	—
Lakaisukoneita	5	—

Kesätyöt käsittivät puhtaanapidettävien alueiden päivittäisen lakaisemisen ja kertyneiden katur roskien poiskuljettamisen. Poutasäällä oli lakaisettava alue ennen lakaisemista kasteltava. Kadulla kasvava ruoho oli poistettava.

Katujen kastelemiseen käytettiin imu- ja painepumpuilla varustettuja erikoiskasteluautoja. Katujen lakaisutyöt suoritettiin Karrierlakaisukoneilla ja käyttämällä käsilakaisurattaita n. s. Purgatorkojeita. Ruohon poistamiseen käytettiin 700 kg Vegebellow ja 900 kg Kitko nimisiä kemikalieita. Pölynsitomiseksi on käytetty jo useampina vuosina katujen ja teiden kastelemisessa sulfiittilipeä- ja kalsiumkloridiliuoksia. Kertomusvuonna käytettiin vain kalsiumkloridiliuosta, 7,600 m² kohden 1,466 kg, jolloin kustannukset nousivat n. 40 penniin m²:ltä. Kesän aikana kokeiltiin erällä Produx nimisellä, ruotsalaista valmistetta olevalla tieöljyllä, joka osoittautui erittäin tehokkaaksi.

Talvityöt käsittivät lumenauraamista, -luontia ja -lakaisemista, jään hakkausta, katuojien avaamista, katukäytävien ja ajoteiden hiekoittamista, lumenkuljettamista kaatopaikoille ja viimeksimainittujen hoidon.

Kertomusvuoden talvikausi ei ollut erikoisen luminen. Usein rajoituivat työt ajoteiden ja käytävien hiekoitukseen; talvitöiden määrärahoissa säästyi 1,040,889: 55 markkaa.

Kaupunginhallituksen v. 1931 talvitöitä varten vahvistamaa ohjelmaa noudatettiin pääpiirteittäin lumitöissä. Tämän mukaan jaettiin liikenne-

väylät kolmeen ryhmään. Ensimmäisen ryhmän kadut pidettiin jotenkin lumesta vapaina, poikkeustapauksissa sai lumi- ja jääpeite yltää 3 cm. Kadun varrelle ei saanut jättää lumikinoksia. Toisen ryhmän katujen ajoradalla lumipeite sai olla niinkin paksu, että ajoittain saattoi syntyä pyöräraiteita. Kinoksia sai jättää kadun varrelle kohtiin, missä ei ollut autojen pysäköimispaikkoja. Kolmannen ryhmän muodostivat kadut, joilta lumi poistettiin ainoastaan sikäli kuin se oli liikenteen ylläpitämiseksi välttämätöntä. Jalkakäytävät olivat, riippumatta mihin luokkaan vastaava liikenneväylä kuului, aina puhdistettava liikennettä häiritsevistä lumesta, tasoitettava ja hiekoitettava kivettömällä ja puhtaalla hiekalla; tarpeen vaatiessa oli suoritettava liikenteen vaatima ajoteiden hiekoittaminen. Puhtaanapitolaitos oli valmis antamaan kaikkia tarkempia asiaa koskevia tietoja.

Kaupunginhallitus vahvisti puhtaanapitolaitoksen ohjelman lumen poistamiseksi kaupungin kaduilta ja teiltä seuraavin muutoksin: ensimmäisen ryhmän kadaista siirrettiin toiseen ryhmään Itämerenkadun ja Lapinlahdentien välinen Kalmistokadun osa, Itämeren-, Helsingin-, Pasilan-, Lautatarhan-, Mäkelän- ja Pohjolankadut, Läntinen Puistotie Kaivopuistossa sekä Eläintarhantie. Toisesta ryhmästä kolmanteen siirrettiin Rajasaaren- ja Paciuksenkadut. Kaupunginhallitus hyväksyi myös seuraavat puhtaanapitolautakunnan ehdottamat muutokset: että Brahen- ja Kaarlenkatujen välinen osa Helsinginkatua siirrettäisiin ensimmäiseen ryhmään ja että loppuosa Helsinginkatua Hämeentielle päin siirrettäisiin toiseen ryhmään. Liikenteelle avatut uudet katuosuudet merkittiin ohjelmaan kolmanteen ryhmään kuuluviksi.

Eri tarkoituksiin katujen puhtaanapitotöissä käytetty tuntimäärä ilmenee seuraavasta taulukosta:

Työn laatu.	Henkilöpäivätyöt.		Hevospäivätyöt.		Autopäivätyöt.	
	Vakin. työaika.	Yliaika.	Vakin. työaika.	Yliaika.	Vakin. työaika.	Yliaika.
	T y ö t u n t e j a .					
Lakaisu	127,453	—	752	—	7,674	—
Lumenluonti y. m.	186,031	24	—	—	—	—
Lumenaeraus	1,236	—	7,859	—	897	15
Lumenkuljetus, laitoksen suorittama	—	—	5,896	—	2,684	—
Lumenkuljetus, urakoitsijoiden suorittama	—	—	—	—	—	—
Lumenkaatopaikk. hoito .	8,232	—	—	—	—	—
Hiekoitus	4,010	30	16,887	—	2,236	34
Kastelu	3,224	—	—	—	4,734	—
Tilapäiset työt	4,651	—	789	—	—	—
Yhteensä	334,837	54	32,183	—	18,225	49

Sitä paitsi kuljetettiin 1,844 hevoskuormaa ja 3,640 autokuormaa roskaa sekä 30,474 hevoskuormaa ja 18,586 autokuormaa lunta. Katujen puhtaanapitokustannukset nousivat kertomusvuonna 6,493,462: 60 markkaan; pinta-alan laajuus oli 2,290,000 m².

Kuten aikaisemminkin käytettiin talvitoissa ryhmäjärjestelmää. Useampi työläiskunta suoritti etumiehineen eri piireissä lumenlakaisun ja -luonnin. Lumenaaraminen toimitettiin osittain vuokrahevosten ja -autojen vetämillä lumiauroilla, osittain laitoksen moottoriauroilla. Tiehöylätraktoreja käytet-

tiin ajoteiden tasoittamis- ja leventämistöissä. Lumenkuljetus suoritettiin urakkatyönä miltei yksinomaan vuokrahevosilla ja -autoilla.

Yleisön käytettäväksi järjestettiin hevosilla kuljetettavia kuormia varten 15 ja moottorivoimalla kuljetettavia kuormia varten 9 lumenkaatopaikkaa. Ainoastaan puhtaanapitolaitoksen käytettäväksi sekä hevosella että moottorivoimalla kuljetettavia lumikuormia varten luovutettiin seuraavat paikat: Töölönlahden ranta Turuntien 24:n kohdalla, Uunisaaren ja Helsingin laivatelakka osakeyhtiön luona olevat lumenkaatopaikat sekä Eteläsatamassa rautatiesillan itäinen ja Arabian alueen eteläpuoli.

Hiekkavajoja oli laitoksen käytettävänä eri osissa kaupunkia 11 kappaletta; näihin voitiin varastoida yhtäaikaan enintään 3,000 m³. Kertomusvuonna kului hiekkaa 5,319 m³, mikä vastasi v. 1932 3,595 m³ ja v. 1931 4,930 m³.

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapilo. Paitsi kaupungin omien kiinteistöjen ja mukavuuslaitosten puhtaanapidosta, huolehti laitos sopimusten nojalla yksityisille talonomistajille kuuluvien kiinteistöjen puhtaanapidosta. Mainittua tarkoitusta varten jaettiin kaupunki kahteen pääpiiriin kuormausasemineen. Molemmissa piireissä toimi vastuunalainen työnjohtaja, joka lähinnä valvoi jätteiden kuljetus-, kuormaus- ja purkaustöitä. Kuormien tarkkailua varten toimi kirjuriina apulaistyönjohtaja. Kuormausasemat sijaitsivat Sörnäisten rantatien tontilla n:o 17 ja Länsisataman korttelissa n:o 263, mistä jätteet rautateitse kuljetettiin Malmin kaatopaikalle. Sitä paitsi kuljetettiin suurehko määrä jätteitä väliaikaisille kaupungin lähitöillä oleville kaatopaikoille, varsinkin Viikin latokartanoon sekä Sörnäisten rantatiellä sijaitseviin aluksiin, joilla ne vietiin saaristoon tilanomistajille.

Vuoden varrella poistettiin Teatteripuistikosta vedenheittopaikka ja rakennettiin uusi samassa puistikossa olevan W.C. käymälän idänpuoleiseen osaan.

Viikoittain tehtiin kirjallisia ilmoituksia kuormauspaikoille tuotujen ja niistä Malmille ja muuanne lähetettyjen erilaisten jätteiden määrästä. Alla esitetään luettelo näistä ilmoituksista:

	Lähetettyjä jätteitä yhteensä, m ³ .	Malmin kaatopaikalle lähetettyjä, m ³ .
Roskia ja talousjätteitä	104,916	11,668
Makkilantaa	6,084	4,883
Hevoslantaa	1,220	63
Hajotuskaivojätteitä	5,352	5,280
Tuhkaa	18,202	—
Rakennuspaikkajätteitä	1,246	—
Yhteensä	137,020	21,894

Kaupungista lähetettiin suoraan seuraava määrä jätteitä vaunu-kuormina alla mainituille asemille:

Asema.	Makkilantaa.	Hevoslantaa.	Roskia ja talousjätteitä.	Paperijätteitä.	Yhteensä.
Espoo	4	1	2	—	7
Hinthaara	1	—	—	—	1
Jorvas	—	—	1	1	2
Kauklahti	—	2	7	—	9
Kauniainen	2	17	—	—	19
Kela	2	—	—	—	2
Kilo	—	—	1	—	1

Asema.	Makkilantaa.	Hevoslantaa.	Roskia ja ta- lousjätteitä.	Paperi- jätteitä.	Yhteensä.
Kirkkonummi	—	—	2	—	2
Leppävaara	—	—	6	—	6
Malmi	1	1	9	145	156
Masala	11	2	39	6	58
Oitti	1	—	—	—	1
Oulunkylä	—	—	4	—	4
Pitäjänmäki	—	—	5	2	7
Siuntio	1	—	—	—	1
Tikkurila	1	—	1	1	3
Yhteensä	24	23	77	155	279

Osaston eri työntekijäin keskimäärän viikkoa kohden osoittaa seuraava luettelo:

Ajomiehiä	13	Vaunumiehiä	4
Autonkuljettajia	40	Siivoojia	12
Apureita	29	Yhteensä	98

Teknilliseen varustukseen kuului 26 erikoisautoa, 14 laitoksen kuorma-autoa, 4 yksityisten kuorma-autoa, 1 kaivontyhjennysauto, 13 kpl. rattaita, 13 rekeä ja 13 laitoksen hevosta.

Hajoituskaivojen tyhjentäminen luovutettiin kahdelle urakoitsijalle. Nämä tyhjänsivät 985 talon kaivot, joista 168 oli korjattava ja tyhjennettiin sen vuoksi perinpohjin. Sitä paitsi tyhjennettiin vuoden varrella 147 sade- ja likakaivoa. Työn suoritti 8 työntekijää laitoksen kaivontyhjennysautolla ja neljällä urakoitsijoiden omistamalla kuorma-autolla. Laitoksen kustannukset kaivojen tyhjentämisestä nousivat 334,392 markkaan.

Kaikkiaan pidettiin puhtaana 1,852 kiinteistöä, 27 yleistä mukavuuslaitosta ja 40 vedenheittopaikkaa; kustannusten yhteissumma oli 5,424,065: 70 markkaa.

Alla oleva taulukko esittää kiinteistöjen puhtaanapitoon käytettyjen työtuntien lukumäärän:

Työn laatu.	Henkilöpäivätyöt.		Hevospäivätyöt.		Autopäivätyöt.	
	Vakin. työ- aika.	Yli- aika.	Vakin. työ- aika.	Yli- aika.	Vakin. työ- aika.	Yli- aika.
T y ö t u n t e j a .						
Kiinteistöjen puh- taanapito	64,480	164	18,450	62	82,488	164
Mukavuuslaitosten puhtaanapito	24,960	—	4,240	—	—	—
Hajoituskaivojen tyh- jennys	1,147	—	—	—	1,147	—
Yhteensä	90,587	164	22,690	62	83,635	164

Malmin kaatopaikka. Työn valvonta oli uskottu työnjohtajalle ja hänen alaisinaan työskenteli 6 miestä jätteiden kuormaus- ja purkaustöissä, 2 miestä

kaatopaikkojen hoidossa, 1 mies levyastioiden puhdistuksessa, 3 miestä levyastioiden korjaamisessa ja 2 vartijaa, yhteensä 14 miestä.

Eri töitten tuntilukumäärä oli seuraava:

Työn laatu.	Vakinainen työaika, tunteja.	Urakkatunteja.
Jätteiden purkaus	3,936	3,874
Romun kuormaus	649	853
Kaatopaikan hoito	4,160	—
Höyrykattilan lämmitys.....	812	—
Levyastiain puhdistus.....	2,080	—
» korjaus.....	5,367	—
Rautatievaunujen korjaus	514	—
Rakennusten kunnossapito	222	—
Vartiointi	746	3,438
	Yhteensä 18,486	8,165

Yhteensä kuormattiin 501 rautatievaunullista romua ja purettiin 1,340 rautatievaunullista jätteitä.

V. 1921 jätettiin eläinraatojen hävittäminen puhtaanapitolaitoksen huolehdittavaksi, aikaisemmin tointa hoiti erityinen rankkuri. Raadot kuopattiin keskussairaalan alueelta osoitettuun paikkaan. Huhtikuun 1 p:stä 1930 ei mainittua aluetta enää saatu käyttää tähän tarkoitukseen, vaan oli raadot rautateitse kuljetettava poltettaviksi Malmin kaatopaikalle, jonne v. 1930 rakennettiin erityinen polttouuni raatojen hävittämistä varten. Polttouunissa poltettiin vuoden kuluessa 158 koiraa, 371 kissaa, 5 hevosta ja 3 sikaa, kaikkiaan 537 raatoa, ja sitä paitsi 17 kuormaa pilaantunutta lihaa.

Varastoa hoiti erityinen varastomies. Varastokortteja pidettiin laitoksen toimistossa ja tavarat varastossa varustettiin stafetikorteilla. Tammikuun 1 p:nä 1933 arvioitiin varasto 326,237: 05 markaksi, vuoden kuluessa ostettiin tavaroita 1,035,202: 45 markan arvosta ja käytettiin 1,124,941: 85 markan arvosta, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 236,497: 65 markaksi.

Korjauspaja. Töiden lähin valvonta oli uskottu autokorjaamon työnjohtajalle. Työntekijäin lukumäärä viikkoa kohden oli keskimäärin 13, joista 6 oli ammattityöntekijöitä ja 7 apuityöntekijöitä; heidän yhteinen työtuntimääränsä oli 34,352 kuten alla oleva yhdistelmä osoittaa:

Katujen puhtaanapito-osaston laskuun pidettiin kunnossa:

	Työ- tunteja.		Työ- tunteja.
Työkaluja	3,162	Työkojuja ja hiekkavajoja ..	4,836
Työkojeita ja ajoneuvoja	6,821	Lumisiltoja	2,154

Kiinteistöjen puhtaanapito-osaston laskuun pidettiin kunnossa:

	Työ- tunteja.		Työ- tunteja.
Työkaluja	2,196	Työkojuja	1,480
Työkojeita ja ajoneuvoja	3,130	Yleisiä mukavuuslaitoksia ..	2,420

Hevostallin töihin käytettiin 562 työtuntia, autotallin töihin 4,811 työtuntia ja sekalaisiin töihin 2,780 työtuntia.

Korjauspajan työkustannukset nousivat 425,008:45 markkaan, josta 271,384:35 markkaa meni työpalkkoihin.

Autotalli ja -korjaamo. Erityiselle ammattityönjohtajalle oli uskottu lähin johto autotalleissa ja -korjaamossa. Työntekijäin luku keskimäärin viikkoa kohden oli 16, joista 10 oli ammattityöntekijöitä ja 6 apuityöntekijöitä.

Puhtaanapitolaitoksen keskusaseman alueella, Turuntien tontilla n:o 24 b, missä autokorjaamo sijaitsi, oli laitoksen käytettävänä kaksi autotalleiksi sisustettua tallirakennusta. Sitä paitsi vuokrattiin laitoksen käytettäväksi Kulmavuorenkadun 2:ssa oleva autotalli. Autovarasto käsitti 75 kpl. moottoriajoneuvoja alla mainittuja merkkejä:

Kuorma-autoja:	Kasteluautoja:	Magirus kaivontyhjennys-
Ford 28	Berliet 4	auto 1
Chevrolet 18	De Dion Bouton .. 1	Tiekarhu tiehöyliä 6
International ... 1	Selden 2	Buick henkilöauto 1
Dodge Brothers.. 2	Daimler-Benz 3	Harley Dawidson moottori-
Volvo 2	Karrier lakaisukoneita 5	pyörä 1
		Yhteensä 75

Kuorma-autoja käytettiin seuraavin työtuntimäärin alla mainittuihin tarkoituksiin:

	Työtunteja.		Työtunteja.
Kuljettamaan:		Kuljettamaan:	
Talousjätteitä 74,583		Hiekkaa 2,236	
Makkilantaa 6,782		Luudaksia 110	
Rikkoja 7,963		Halkoja 102	
Lunta 1,506		Sekalaista 1,196	
		Yhteensä 94,478	

Kasteluautoja käytettiin 4,734 tuntia, lakaisuautoja 4,554, tiehöyliä 445 ja kaivontyhjennysautoa 1,147 tuntia.

Hevostalli. Laitoksen hevostalli sijaitsi kertomusvuonna Kampin alueella. Henkilökunnan työtuntimäärä oli vuoden varrella 4,784. Vuoden alussa oli 10 hevosta, vuoden kuluessa lopetettiin 1 hevonen työhön kelpaamattomia ja ostettiin 5 uutta, joten hevosten lukumäärä oli vuoden lopussa 14. Hevosten ruokkimiseen käytettiin 50,125 kg heinää ja 14,863 kg kauraa. Hevoset olivat sairaina yhteensä 79 päivää. Hevosten työtuntimäärä oli seuraava:

Työn laatu.	Vakinainen työaika.	Yliaika.	Yhteensä.
	Työtunteja.		
Katujen puhtaanapito	2,002	38	2,040
Kiinteistöjen »	22,690	62	22,752
Raatojen kuljetus	96	59	155
Yhteensä	24,788	159	24,947

Työntekijäin erinäiset edut. Vuoden varrella myönnettiin 112 työntekijälle sairasapua 12,232 työtunnista ja kahden työntekijän kuolemantapauksen johdosta maksettiin heidän perillisilleen asetuksenmukaista hautausapua.

Kesälomaa nautti 293 työntekijää, niistä 105 18 päivää, 159 12 päivää, 21 7 päivää ja 8 4 päivää, mikä vastasi 26,531 työtuntia.

Vuoden kuluessa sattui 12 tapaturmaa, joista maksettiin asianmukaista korvausta.

Lautakunnan vahvistaman määräyksen mukaisesti annettiin työntekijöille työpuseroita, umpisuojaus, nahkarukkasia, esiliinoja ja sadetakkeja. Työntekijöille suoritettiin palkkoina kaikkiaan 5,761,023: 35 markkaa ja erinäisinä etuina 392,064: 85 markkaa, siitä 95,647: 05 markkaa sairas- ja hautauspava, 207,603: 55 markkaa kesälomapalkkoja, 4,500: 30 markkaa tapaturmavakuutusmaksuja, 69,120: 35 markkaa vaatetusmaksuja ja 15,193: 60 markkaa vapaapäiväpalkkoja.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liike-tilinpäätös joulukuun 31 p:nä 1933 osoitti seuraavat loppusummat:

	Katujen puhtaanapito.			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuksilaitosten puhtaanapito.		
	Kaupungin osuus.	Yksityisten osuus.	Yhteensä.	Kaupungin osuus.	Yksityisten osuus.	Yhteensä.
S u o m e n m a r k k a a .						
M e n o t:						
Työnjohto	282,956	49,924	332,880	60,643	181,902	242,545
Yleiset työkustannukset	—	—	—	891,420	2,282,922	3,174,342
Lakaisu	1,291,629	222,270	1,513,899	—	—	—
Katujen kastelu; veden kulutus kiinteistöjen puhtaanapidossa	193,417	35,302	228,419	3,375	393	3,768
Lumityöt	1,508,068	326,659	1,834,727	—	—	—
Hiekkoitus	458,445	86,036	544,481	—	—	—
Sekalaiset työt	36,550	—	36,550	—	—	—
Työkalujen kunnossapito	23,901	4,218	28,119	2,285	6,857	9,142
Vartijain palkkaus	—	—	—	—	—	—
Lämpö	4,070	1,027	5,097	2,774	909	3,683
Valaistus	3,866	672	4,538	3,692	985	4,677
Tarverahat	5,497	681	6,178	669	3,387	4,056
Rautatierahdit	43,547	7,685	51,232	37,373	110,735	148,108
Puhdistus- ja desinfioimisaineet	—	—	—	6,762	978	7,740
Lääkkeet	53	9	62	10	28	38
Kulungit	128,099	126,537	254,636	119,767	146,324	266,091
Vuokrat	132,780	23,440	156,220	29,100	87,300	116,400
Kalusto	673,409	124,276	797,685	162,279	501,078	663,357
Kiinteistö	183,660	34,859	218,519	107,642	100,496	208,138
Malmin kaatopaikka ..	79,811	14,084	93,895	127,216	231,382	358,598
Varasto	16,286	2,884	19,170	2,411	7,198	9,609
Korjauspaja	163,120	25,120	188,240	32,693	41,023	73,716
Työntekijäin edut	151,325	27,591	178,916	33,968	96,090	130,058
Yksityisille henkilöille suoritetusta työstä syntynyt voitto	—	117,519	117,519	—	689,539	689,539
Yhteensä	5,380,189	1,230,793	6,610,982	1,624,079	4,489,526	6,113,605

	Katujen puhtaanapito.			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuksilaitosten puhtaanapito.		
	Kaupungin osuus.	Yksityisten osuus.	Yhteensä.	Kaupungin osuus.	Yksityisten osuus.	Yhteensä.
	Suomen markkaa.					
Tulot:						
Korvaus katujen tai kiinteistöjen puhtaanapidosta	419,860	1,230,793	1,650,653	351,821	4,489,526	4,841,347
Korvaamattomat menot samasta	4,960,329	—	4,960,329	1,106,152	—	1,106,152
Maksut yleisistä mukavuuksilaitoksista	—	—	—	32,346	—	32,346
Myydystä lannasta	—	—	—	129,582	—	129,582
Sekalaisista	—	—	—	4,178	—	4,178
Yhteensä	5,380,189	1,230,793	6,610,982	1,624,079	4,489,526	6,113,605

Varat. Joulukuun 31 p:nä 1932 vietiin puhtaanapitolaitoksen kalusto kirjoihin 6,159,681: 15 markan arvoisena ja kiinteistöt 1,517,159: 95 markan arvoisina. Kertomusvuoden varrella ostettiin kalustoa 178,891: 70 markan arvosta ja kiinteistöjen arvo kohosi 333,847: 40 markalla. Kun 1,017,340: 90 markkaa poistettiin kalustojen arvosta ja 297,086: 70 markkaa kiinteistöjen arvosta, niin siirrettiin 6,875,152: 60 markkaa säästönä v:een 1934.